

Samling 7

Sosial kontroll.

Hvordan forsøker vi å passe på at andre oppfører seg etter gruppens normer?

Målsettingen er at deltakerne skal bli bevisst hvem det er som bestemmer over deres valg når det gjelder normer og verdier i livet. Hvordan "belønner" man de som oppfører seg "rett" og hvordan "straffer" man de som oppfører seg "galt" i deltakerens etniske gruppe? Hvordan påvirker dette måten de lever på?

Tanker som kan brukes til forberedelse

Vi tilhører alle flere forskjellige grupper, for eksempel en etnisk gruppe, en arbeidsgruppe, en samtalegruppe, mødre, ungdom eller en nasjonalitet. Hvilken av gruppene som betyr mest for oss, kan variere. Det å være medlem av en gruppe er en del av en persons identitet, derfor er denne tilhørigheten viktig for de fleste mennesker. Alle grupper har normer og regler for hva de mener er bra og dårlig. I noen grupper er det mange regler, i andre grupper er det få. Hva som bestemmer normene, kan være gamle tradisjoner eller det kan være at noen av gruppens medlemmer har bestemt at man skal leve slik, og at disse personer har mer makt enn andre til å bestemme på gruppens vegne. I for eksempel religiøse grupper kan prestens eller imamens meninger bety mer enn medlemmenes meninger, i en familiegruppe kan den voksnes meninger bety mer enn hva et barn mener, besteforeldre mer enn foreldre eller menn mer enn kvinner.

De fleste grupper utfører noe vi kaller sosial kontroll, dvs at de har uformelle metoder som brukes for å søke å påvirke medlemmene til å følge gruppens normer. Disse metodene går ofte ut på å "belønne" de som følger, eller "straffe" de som bryter med gruppens normer. Hva disse metodene går ut på kan variere fra gruppe til gruppe. "Belønning" kan være at man blir respektert, blir invitert på viktige sosiale hendelser, får barn oppkalt etter seg eller annen positiv tilbakemelding, direkte eller indirekte. "Straff" kan omfatte alt fra fysisk straff til sosial ekskludering, baksnakking og sladder, og til mer diffuse tegn som sukk, blikk og vage hentydninger.

På en arbeidsplass kan det for eksempel være tradisjon at alle går ut og tar en øl etter arbeidsdagens slutt på fredag. Dersom du ikke deltar, kan du risikere at det går utover dine muligheter på arbeidet. I en religiøs gruppe kan det være at de følger med på om

du ber ofte, eller om du tar barna dine med i kirken eller i moskeen. Dersom du etter deres mening er en god troende, får du mange venner i menigheten. Om de ikke synes du er det, kan du risikere at de skyver deg ut, og at barna deres ikke får leke med dine barn. I en etnisk gruppe kan man ha tradisjoner som gruppen synes er viktige å fortsette med. Hvis du ikke følger disse, kan det få negative konsekvenser for deg eller dine barn. Hvis for eksempel gruppen din omskjærer jenter, kan du risikere at de sier at datteren din ikke er god nok og aldri vil bli gift om hun ikke omskjæres.

Alle mennesker er sårbare overfor andre menneskers holdninger til dem og alle ønsker å bli likt og sosialt akseptert og respektert. Det er derfor man kan klare å kontrollere andre uten å bruke tvang eller vold, men bare ved trussel om, eller ved å skape redsel for sosial utestenging. Det vil allikevel nesten alltid være noen i gruppen som bryter med noen av gruppens normer fordi de mener det er riktig, uansett hvordan gruppen reagerer på det. Det betyr at dersom man ønsker å bryte med en av normene i sin gruppe, er det viktig å finne de andre som også ønsker det. Man kan da sammen søke støtte og skape en motvekt mot gruppas press. Da får den sosiale kontrollen mindre makt.

- Gruppeleder og veileder bør sammen tenke igjennom hvilke metoder som brukes for å utøve sosial kontroll i noen norske miljøer og i gruppeleders miljø. Tenk ut noen konkrete eksempler som kanskje kan brukes i gruppeleders opplegg. Også på dette temaet kan rollespill være et nyttig verktøy for å konkretisere temaet og løse opp stemningen.
- Teamet bør snakke om det er forskjellige metoder som brukes som sosial kontroll i hjemlandet og i eksil. Finn noen konkrete eksempler på hvordan dette gjøres, og om det er ting som kontrolleres i Norge, men som ikke ble kontrollert i hjemlandet.
- Teamet bør også snakke gjennom hvem det er som setter normene i de forskjellige miljøene, med eksempler både fra det norske og fra det etniske miljøet gruppeleder tilhører.

Samling 7 punktvis: Sosial kontroll

1. Velkommen

Gruppeleder ønsker velkommen.

2. Oppsummering fra forrige samling

Oppsummering fra forrige gang om hvilke bilder gruppen har av nordmenn og hvilke bilder de tror nordmenn har av dem.

3. Hjemmeleksen: Deltakernes tanker om dagens tema

Gjennomgang av hjemmeleksen som var å tenke på hvordan de kontrollerer hverandre og passer på at alle lever etter deres etniske gruppes verdier. Det er fint hvis hver deltaker kan komme med et eksempel. For eksempel; kontrollerer de hverandre og undersøker om de faster under Ramadan eller om barna går i moskeen eller kirken? Det gjør ingenting om flere har samme eksempel. Dette skal bare være en runde, og ikke noen diskusjon.

4. Innledning om dagens tema

Gruppeleder innleder om dagens tema, sosial kontroll. Se forslaget som er skrevet om tanker til forberedelse. Utover det å snakke generelt om temaet kan gruppeleder gi:

- et konkret eksempel på metoder som brukes til sosial kontroll både i Norge og i hjemlandet slik at alle forstår hva hun mener.
- et konkret eksempel på normer og verdier som blir kontrollert. Hun kan bruke eksemplene som kom fram ved gjennomgang av hjemmeleksen.
- et eksempel på hvem som har mest å si når det gjelder å bestemme hvilke normer som er viktigst å overholde.

Som nevnt er rollespill svært egnet til dette temaet.

7. samling

1. 2 min
2. 5 min
3. 5 min
4. 10 min

fortsetter 

5. Gruppediskusjon

Gruppen deles i to om de er mange, ellers gjør de det sammen. Gruppene fortsetter diskusjonen på hovedtemaet. Forslag til spørsmål:

- Hvilke metoder bruker vi i vårt miljø til å passe på at vi følger de normer og verdier som gruppen har? Bruker vi de samme metodene i eksil i Norge som vi brukte i hjemlandet? Er det ting vi kontrollerer i Norge som vi ikke gjorde i hjemlandet?
- Bestemmer jeg alltid selv hvilke verdier jeg skal leve etter, eller er det andre som også bestemmer? Hvem?
- Hvem har rett til å bestemme over et menneskes kropp?
- Er det noen verdier jeg lever etter som jeg ønsker å forandre, men som jeg ikke forandrer fordi jeg er redd for hvordan de i andre i miljøet vil se på meg?
- Er det voksne som bestemmer over barnet, eller er det områder hvor barnet har egne rettigheter?

Man kan dele gruppen i to og la hver gruppe lage et rollespill med et eksempel på hvordan de forsøker å passe på at de andre oppfører seg etter gruppens normer.

Man kan for eksempel illustrere temaet ved å se på ulike kleskoder i gruppen og snakke om hvordan er det å skille seg ut på klær. Hvis en i gruppen kler seg annerledes kan man spørre henne hvilken erfaring hun har med det, men man må være varsom med å sette en bestemt i fokus, og vurdere det i forhold til kjennskap til personen og atmosfæren i gruppen. En annen måte å gjøre det på er å stille spørsmålet på en generell måte; "Noen velger å kle seg annerledes enn de fleste i sin etniske gruppe, har noen erfaring fra seg selv eller andre om hvordan det oppfattes i deres etniske gruppe?"

6. Oppsummering av gruppediskusjonen

Oppsummering av gruppearbeidet ved at gruppeleder spør hver deltaker om hva som har vært viktigst for dem på denne samlingen. Gruppeleder skriver punktene ned for å bruke dem neste gang.

7. Presentasjon av neste tema som hjemmelektse

Gruppeleder forteller at neste gang er siste gang, og at de da vil få sitt deltakerbevis. Da vil de også kort gjennomgå alle temaene, og hjemmeleksen til neste gang er å tenke igjennom om det er noen av temaene som har vært spesielt viktige for dem.

8. Takk for i dag

Gruppeleder takker for i dag, og sier når de skal møtes neste gang.

7. samling

5. 1 t 15m

6. 15 min

7. 5 min

8. 2 min